

บทที่ 5

บทบาทของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในการพัฒนา EIP

การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย นั้นมีอยู่ 3 รูปแบบด้วยกันคือ การจัดตั้งโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย การจัดตั้งโดยบริษัทเอกชน และการจัดตั้งโดยเอกชนร่วมกับนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งการจัดตั้งแต่ละแบบจะมีขั้นตอน ความสะดวก รวดเร็วและสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันไป แต่ไม่ว่าจะจัดตั้งโดยหน่วยงานใดก็จะมีหน้าที่ของนิคมที่เหมือนกัน และการปฏิบัติภายใต้กฎหมายเดียวกัน นั่นคือกฎหมายโรงงานอุตสาหกรรม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เนื่องจากในการพัฒนาสวนนิเวศอุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจศาสตร์ ให้สำเร็จนั้นจะต้องอาศัยอำนาจของทางภาครัฐในการสนับสนุนเป็นหลัก

ในการพิจารณาบทบาทของการนิคมฯ ในการจัดตั้ง EIP นั้นจะพิจารณาได้ใน 3 ส่วนด้วยกันคือ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งการนิคมฯ เอื้ออำนวยต่อการเป็นผู้พัฒนา EIP หรือไม่ โครงสร้างองค์กรเหมาะสมเพียงใด และขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่มีอยู่เพียงพอรหรือไม่ อย่างไร ซึ่งในบทนี้จะเสนอรายละเอียดของการนิคมฯ และเปรียบเทียบกับการเป็นผู้พัฒนา EIP ในส่วนต่างๆ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร กับการพัฒนา EIP

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (Industrial Estate Authority of Thailand)

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IEAT) เป็นรัฐวิสาหกิจ ที่ดำเนินงานสัมพันธ์กับ กระทรวงอุตสาหกรรม ในทางที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐบาล วัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรมมีไว้เพียงแต่

พัฒนาเท่านั้น แต่จะต้องมั่นใจได้ว่าได้มีการวางแผนการกระจายทางอุตสาหกรรมอย่างมีระบบ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ พร้อมกับการพัฒนาวัฒนธรรม และคุณภาพชีวิต บนหลักการปรัชญา 5 ประการ (5E)

วัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรม (ตาม พรบ.การนิคมฯ พ.ศ. 2522)

1. การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรม หรือเพื่อกำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการนิคมอุตสาหกรรม
2. การปรับปรุงที่ดินตามข้อ 1 เพื่อให้บริการ ตลอดจนจัดตั้งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออก และผู้ประกอบการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรม หรือการประกอบการค้าเพื่อส่งออก เช่นการจัดให้มีถนน ท่อระบายน้ำ โรงบำบัดน้ำเสีย ไฟฟ้า ประปา และโทรคมนาคมเป็นต้น
3. การให้เช่า ให้เช่าซื้อ และขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ในนิคมอุตสาหกรรมหรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการของนิคมอุตสาหกรรมโดยตรง
4. การดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรม
5. การร่วมดำเนินงานกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ในข้อ 1, 2, 3 รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือถือหุ้นในนิติบุคคลใดๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการอันอยู่ในวัตถุประสงค์ของการนิคมอุตสาหกรรม
6. การส่งเสริมและควบคุมนิคมอุตสาหกรรมของเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ

ปรัชญา 5 ประการ (5E) ของการนิคมอุตสาหกรรม

1. *Economy* หลักเศรษฐศาสตร์ การนิคมจะช่วยในการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
2. *Equitability* หลักความเสมอภาค การกระจายของนิคมอุตสาหกรรมไปยังภูมิภาคต่างๆ ทำให้เกิดการสร้างงาน เกิดการกระจายรายได้ และระบบสาธารณสุขไปทั่ว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
3. *Environmental* หลักสิ่งแวดล้อม มีการจัดกลุ่มโรงงานที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ วัสดุที่ไม่ใช้, ขยะ จะถูกกำจัดอย่างถูกวิธี

4. *Education* หลักการศึกษา มีการพัฒนาทักษะของแรงงานในนิคม มีการตั้งโรงเรียนสอนเทคโนโลยีต่างๆในบางนิคม มีการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างนิคมฯ
5. *Ethics* หลักจรรยาบรรณ มีการใช้หลัก Polluter Pay Principle ผู้ที่ทำลายก่อให้เกิดความเสียหาย ต้องเป็นผู้ชดใช้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ

ให้การนิคมอุตสาหกรรมมีอำนาจกระทำการภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์อำนาจนี้รวมถึง

1. การสำรวจวางแผน และออกแบบ ก่อสร้างและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออกและผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบการค้าเพื่อส่งออกแล้วแต่กรณี (มาตรา 10)
2. การกำหนดประเภทและขนาดของกิจการอุตสาหกรรม การค้าเพื่อส่งออกหรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องที่พึงอนุญาตให้ประกอบในนิคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 10)
3. การตรวจตราความเป็นอยู่ของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 10)
4. การควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออก ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรม หรือการประกอบการค้าเพื่อส่งออก และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข หรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 10)
5. ให้การนิคมอุตสาหกรรม กำหนดค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์และค่าบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนค่าบริการในนิคมอุตสาหกรรมในอัตราอันสมควร เพื่อให้มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายต่างๆ ของการนิคมอุตสาหกรรม (มาตรา 12)
6. ให้การนิคมอุตสาหกรรมกำหนดค่าเช่าซื้อ และราคาขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 13)

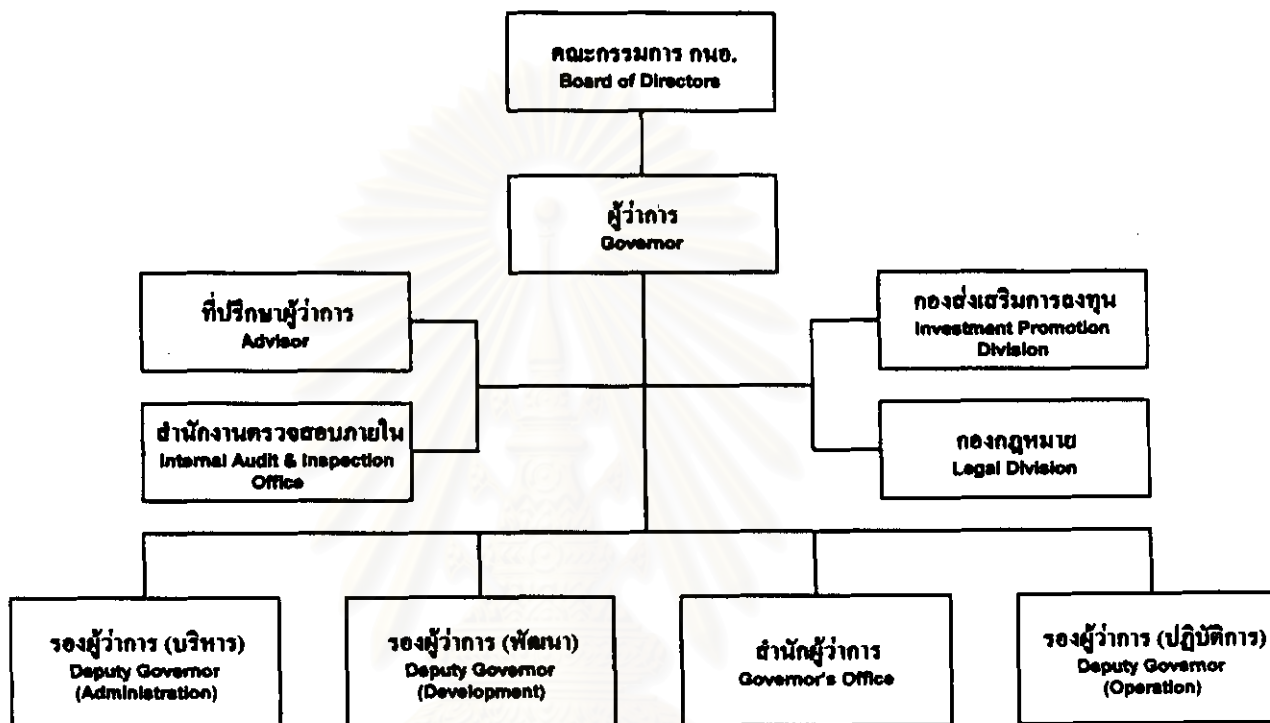
7. เพื่อประโยชน์แห่งกิจการของการนิคมอุตสาหกรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดของการนิคมอุตสาหกรรม และกำหนดค่าตอบแทนกรรมการได้ (มาตรา 24)
8. ในการดำเนินกิจการของ กนอ. ให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน (มาตรา 64)
9. การนิคมอุตสาหกรรม ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ได้ (มาตรา 66)
 - การลงทุนเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรม
 - การเพิ่มทุนโดยตราสารทรัพย์สินใหม่
 - การลดทุน
 - การกู้ยืมเงินเกิน 10 ล้านบาท
 - การออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
 - การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาเกินหนึ่งล้านบาท เว้นแต่เป็นการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ในนิคมอุตสาหกรรม

จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิคมฯ และปรัชญา SE ในการดำเนินงานของการนิคมอุตสาหกรรม รวมถึงอำนาจหน้าที่ของการนิคมฯ จะเห็นว่า การนิคมฯ มีหน้าที่ในการจัดหาที่ดิน พัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ที่มพัฒนาต้องทำ รวมถึงการนิคมฯ สามารถร่วมดำเนินงานกับบุคคลอื่นได้ โดยที่ การนิคมฯ มีอำนาจหน้าที่เสมือนเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา EIP นั้น สอดคล้องกับหลักการ SE ของการนิคมฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

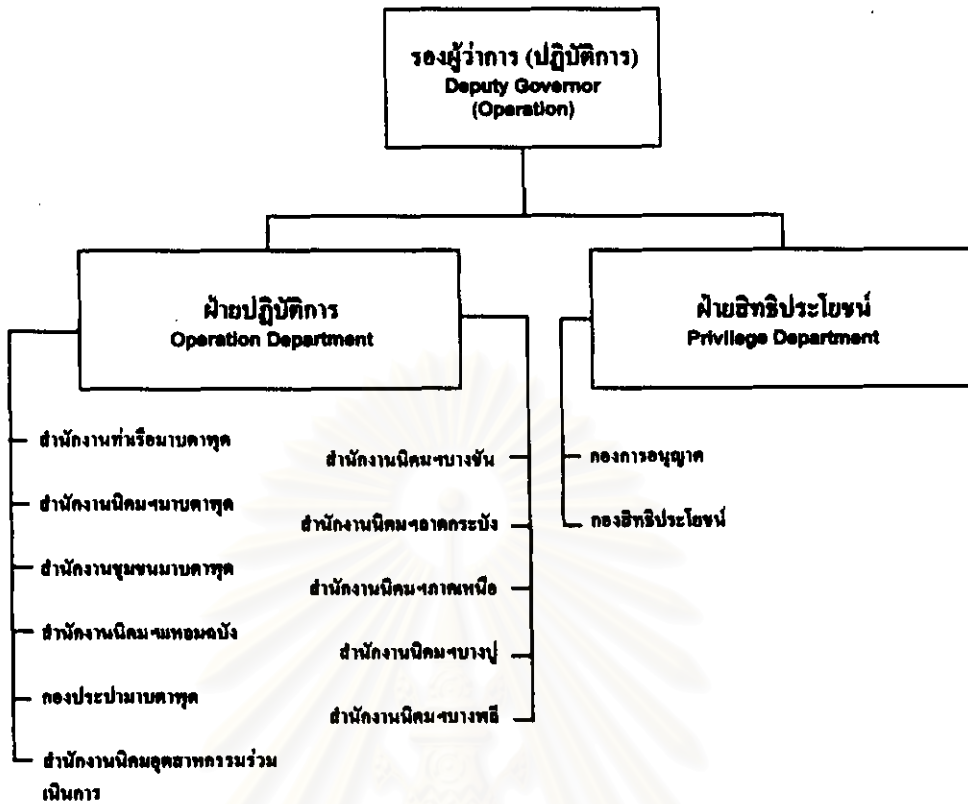
5.2 การบริหาร และโครงสร้างองค์กรของการนิคมฯ กับการพัฒนา EIP

แผนภูมิการจัดองค์กรของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(ORGANIZATION CHART OF INDUSTRIAL ESTATE AUTHORITY OF THAILAND)

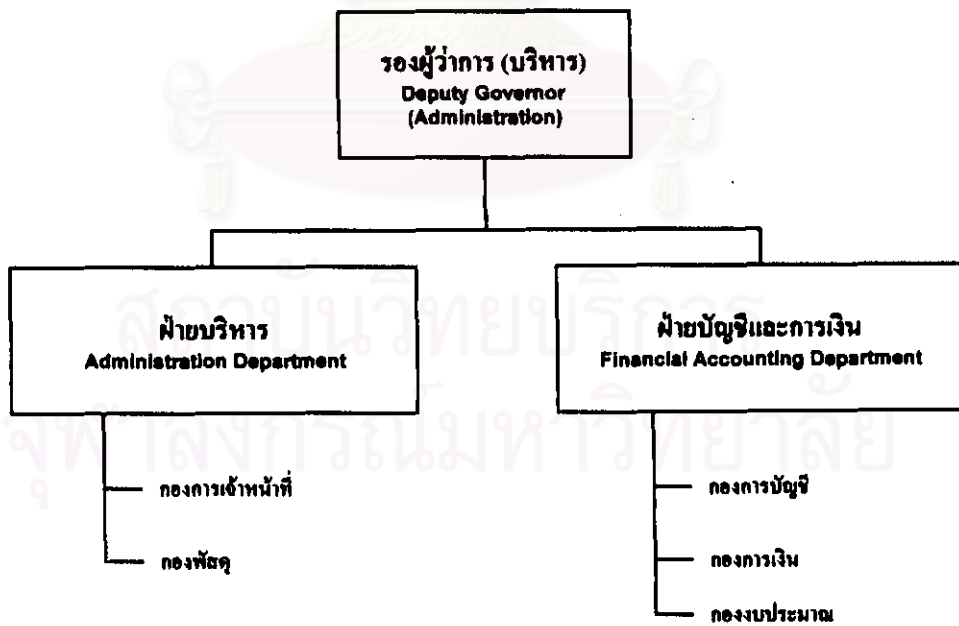

รูปที่ 5.1 แสดงโครงสร้างองค์กรของการนิคมอุตสาหกรรม ฯ

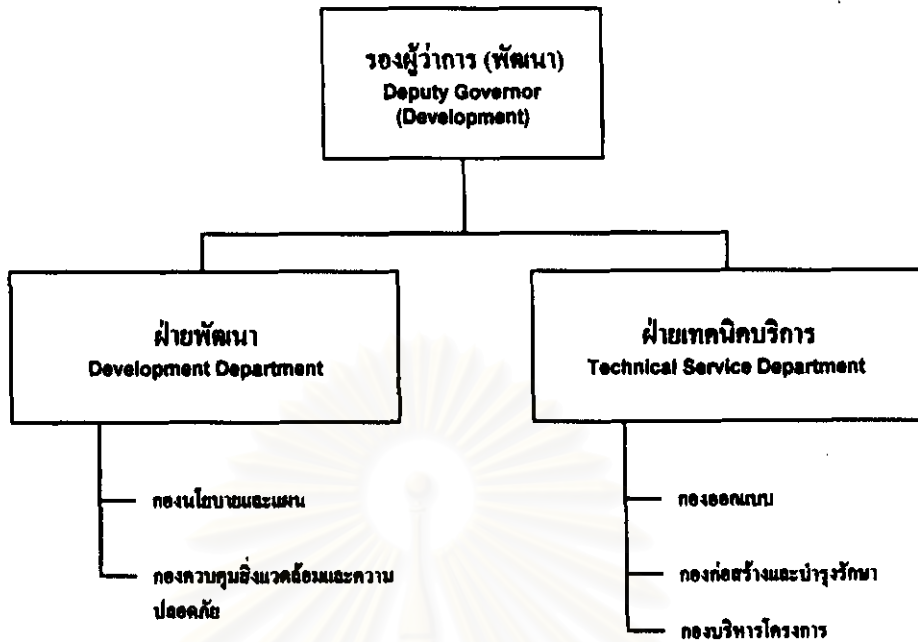
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 5.2 แสดงโครงสร้างองค์กรของฝ่ายปฏิบัติการ

รูปที่ 5.3 แสดงโครงสร้างองค์กรของฝ่ายบริหาร

รูปที่ 5.4 แสดงโครงสร้างองค์กรของฝ่ายพัฒนา

รูปที่ 5.5 แสดงโครงสร้างองค์กรของสำนักผู้ว่าการ

การบริหารองค์กรของ การนิคมฯ ดังรูปที่ 5.1-5.5 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับองค์กรเพื่อพัฒนา EIP แล้ว พบว่า การนิคมฯ มีโครงสร้างขององค์กรและหน่วยงานที่สอดคล้องกับหน้าที่ของ

ทีมพัฒนา ทั้งนี้ในการทำงานโดยบุคคลากรของการนิคมฯ เองอาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเวลาและปริมาณงาน ซึ่งเป็นงานประจำ สำหรับการดูแลนิคมอุตสาหกรรมซึ่งได้เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งทางการนิคมฯ เองก็มีอำนาจในการที่จะจัดตั้งอนุกรรมการขึ้นมาดำเนินงานได้ ซึ่งโดยปกติแล้ว การพัฒนาที่ดินของการนิคมฯ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน จุดนี้นับเป็นโอกาสในการที่จะเสนอให้ EIP ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นพิเศษ

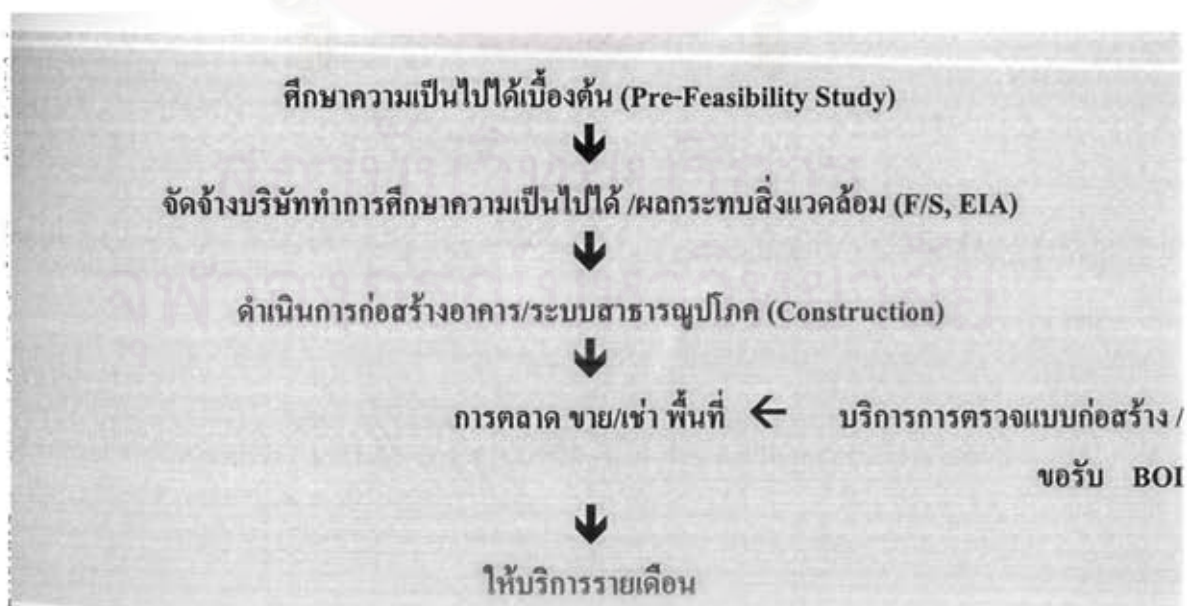
5.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน และสิทธิประโยชน์จากการนิคม เพื่อการพัฒนา EIP

5.3.1 รูปแบบและขั้นตอนในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นนิติบุคคลซึ่งดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปัจจุบันมีนิคมอุตสาหกรรมอยู่ ทั้งหมด 26 นิคม ทั้งที่เป็นของการนิคม 100% และที่เป็น Joint Venture โดยแบ่งเขตนิคมออกเป็น 3 Zone คือ

- 1.General Industrial Zone(GIZ)
- 2.Export Processing Zone(EPZ)
- 3.Commercial Zone and Residential Zone

5.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานของการนิคม

5.3.3 ขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมของบริษัทเอกชน

Process I

According to IEAT Act B.E. 2522/ Applying for land use for industrial purpose

IEAT's Permission

1.Contract for purchase/hire-purchase/rental of land and building

2.Contract for land use

3.Permit to Operate Industry (IEAT-02 Form)

Process II

According to Building Control Act./ Applying for Construction

IEAT's Permission

Construction Permit (IEAT-04 Form)

Applying for Certificate of Building Construction

(In case of building use controlled by law)

IEAT's Permission

Certificate of Building Construction

Process III

According to IEAT Act. B.E.2522/ Applying for Industrial Operation

IEAT's Permission

Notification of Industrial Operation (IEAT-06 Form)

5.4 การบริการและสิทธิประโยชน์

- A. การปลูกสร้างอาคาร การตั้งโรงงาน และการประกอบกิจการโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร และกฎหมายว่าด้วยผังเมือง แต่การอนุญาตซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย (มาตรา 42)
- B. ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพียงเท่าที่พระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออกได้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวซึ่งเป็น
1. ช่างฝีมือ
 2. ผู้ชำนาญการ
 3. คู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะของบุคคลในข้อ 2.1 หรือ 2.2 เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามจำนวนและภายในกำหนดระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักร ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แม้ว่าจะเกินกำหนดจำนวนหรือระยะเวลาให้อยู่ได้ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (มาตรา 45)
- C. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออกในเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนอากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต สำหรับของที่เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ รวมทั้งส่วนประกอบของสิ่งดังกล่าวที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตสินค้าหรือการค้าเพื่อส่งออก แล้วแต่กรณี และของที่ใช้ในการสร้าง ประกอบ หรือติดตั้ง เป็นโรงงาน หรืออาคารในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ทั้งนี้ เท่าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและนำเข้าไปในเขตนิคมอุตสาหกรรมส่งออก ตามที่คณะกรรมการอนุมัติ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 48)
- D. อื่นๆ

สำหรับการดำเนินงานของการนิคม ที่เกี่ยวข้องกับ EIP จะเป็นขั้นตอนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมโดยการนิคมฯ เอง แต่ขอบข่ายการดำเนินงาน จะเปลี่ยนไปตามขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนา EIP ดังนี้

1. การเสนอขอความเห็นชอบในการพัฒนา EIP ต่อคณะรัฐมนตรี
2. การจัดตั้งทีมงานซึ่งประกอบด้วยบุคลากรด้านต่างๆ
3. การออกแบบการใช้พื้นที่ สิ่งก่อสร้างต่างๆ
4. การเสนอขอการสนับสนุนด้านต่างๆ จากทางภาครัฐและเอกชน
5. ศึกษาผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ในพื้นที่นั้น
6. ศึกษาความเป็นไปได้ โดยวิเคราะห์ถึงพลังงานและวัสดุที่ใช้ในการผลิต และผลผลิตที่ออกมา ของแต่ละอุตสาหกรรมที่อาจเป็นสมาชิก EIP การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อรวบรวมของเสีย หน่วยงานปรับสภาพของเสีย ที่ต้องการ
7. ประเมินด้านเศรษฐศาสตร์ ของการลงทุน
8. การจัดทำระบบโครงข่ายความร่วมมือ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ฐานข้อมูลการผลิต
9. การจัดทำข้อกำหนดของ EIP ข้อตกลงระหว่างสมาชิก และข้อตกลงระหว่างสมาชิก กับ EIP
10. การประชาสัมพันธ์ และ การจัดหาสมาชิก
11. การบริหาร

ในส่วนของสิทธิประโยชน์ สำหรับการพัฒนา EIP และการบริหาร EIP นั้นต้องการสิทธิประโยชน์ และการสนับสนุนที่มากกว่านี้ เนื่องจากการพัฒนา EIP ต้องใช้เงินลงทุนสูง และผลตอบแทน ที่จะได้อาจใช้ระยะเวลานาน และอาจไม่อยู่ในรูปของจำนวนเงิน ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของการพัฒนา จึงต้องอาศัยผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านการเงิน กฎระเบียบต่างๆ เข้ามาเป็นเครื่องมือ

5.5 สรุปบทบาทของการนิคมฯ ในการพัฒนา EIP

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการเป็นผู้ดำเนินการพัฒนา EIP ในประเทศไทย โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ของการนิคมฯ ที่มีอยู่ ในการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในการกำหนดการพัฒนา EIP ในแผนพัฒนาฯ ของประเทศ และดำเนินการ

จัดตั้งทีมงานซึ่งประกอบด้วย เจ้าของพื้นที่ เจ้าของธุรกิจ ทีมออกแบบ ทีมรวบรวมข้อมูล และทีมประสานงาน รวมถึงกำหนดบทบาทและหน้าที่ของทีมงาน ควบคุมให้การพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมาย อำนวยความสะดวกแก่การพัฒนาในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนเป็นตัวกลางในการเสาะหาข้อมูลเพิ่มเติมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อส่งแคว่ล้อมจากต่างประเทศ

นอกเหนือจากนั้น การนิคมฯ ยังจะต้องเป็นตัวแทนในการเจรจาของบประมาณ เพื่อการศึกษาพัฒนาเบื้องต้น การขออำนาจรัฐในการเป็นผู้พัฒนา EIP ในประเทศ การปรับเปลี่ยนกฎหมายข้อกำหนด เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นแรงจูงใจหรือเป็นกฎบังคับเพื่อให้การพัฒนา EIP สำเร็จลุล่วง รวมถึงการติดต่อขอรับสิทธิประโยชน์พิเศษจากหน่วยงานต่างๆ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ การเป็นผู้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การพัฒนา EIP ให้สังคมและผู้ลงทุนเห็นถึงประโยชน์ในด้านต่างๆที่จะได้รับ แนวทางการพัฒนา ความเป็นไปได้ เพื่อสร้างความตื่นตัวในด้านสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย